

1.3 Lidé

Dům a sousedé v něm

V domě, kde jsme bydleli, byly ve zvýšeném přízemí a v prvním patře dva dvoupokojové byty s obytnou kuchyní, v suterénu byly prodejní prostory a garsoniéra. Patra označuji vzhledem k vchodu do domu; z ulice Nad vodovodem by bylo přirozenější mluvit o prvním a druhém patře. Rodiče mě naučili označovat patra vzhledem k tomu, a tak jsem přijal za své, že bydlíme v prvním patře (doufám, že jsem tehdy do dvou počítat uměl). Dům byl stavěn tak, že v každém patře byly dva dvoupokojové byty, východní (toto označení jsem si ovšem teď vymyslel) měl tři okna na východ, u nás to byla kuchyň, "pokoj" a "pracovna", ta však měla ještě okno i na jih. Z předsíně, která byla od vchodu protažena vlevo se vcházelo na levém konci do spíže a na záchod, proti vchodu byly dveře do pokoje, na téže stěně předsíně vlevo od nich v horní části prosklené dveře do kuchyně a konečně vpravo od dvoukřídlých vchodových dveří byly dveře do koupelny.

Západní byt měl tři okna na jih; prostřední místnost byla kuchyň. Nejzápadnější pokoj měl ještě další okno na západ a na sever vchod na balkon (v 1. patře), resp. na verandu (v přízemí).

Byt vedle nás obývali Váňovi. Pan Josef Váňa (nar. snad 1910), soukromý taxikář, jeho manželka Věra (1923) a syn Pepík, můj o trochu starší vrstevník (narodili jsme se téhož roku, jenže on na Adolfa Hitlera [20. dubna] a já na Antonína Novotného [10. prosince], který ovšem v té době ještě na politické scéně nebyl; jak se za války jevílo Pepíkovo datum narození, to nevím).

Váňovi byli je tři, a tak v západním pokoji měli podnájemnici slečnu Krupkovou. O ní nic nevím. Nerozuměl jsem tomu, proč je označována jako slečna, když byla stará. Skončila tragicky pod koly auta.

Pod námi bydlela paní domácí Anna Váňová, vdova, a jako vdova (snad po knížecím zahradníkovi) ten dům stavěla. Byla to matka pana Váni a odpovídala tehdejším představám příjemností neoplývající, dosti samolibé paní domácí. Myslím však, že s námi hrála fair play.

Paní domácí byla sama, a tak přenechala rohový pokoj s okna na východ a na jih Polákům, jejichž šestičlenná rodina obývala druhý byt ve zvýšeném přízemí. Pan František Polák, taxikář a milovník své staré Prahy Alfy, byl synem paní domácí z prvního manželství. Jeho manželka Marie měla z prvního manželství syna Otu Ryneše (byl asi o 10 let starší než já) a s panem Polákem pak Milku (snad 1941), Máňu a Fandu (dvojčata, nar. 17.4.1943). S Polákovými jsme dobře vycházeli, maminka si s paní Polákovou tykala. Pan Polák býval někdy dost mrzutý, nicméně byl ochotným universálním řemeslníkem. Až po letech mně došlo, že jeho elektrikářské opravy nebyly vždy v souladu s bezpečnostními požadavky; např. přepálené pojistky opravoval pomocí hřebíku nahrazujícího citlivý drátek. Nicméně k žádným škodám na životech, zdraví či majetku po jeho opravárenských zásazích nedošlo.

Teď by to mohlo vypadat, že kromě naší rodiny byli všichni spolu příbuzní. Ale nebyli. Dvě patra pod naší kuchyní byl suterénní byt a v něm bydlel podivín pan Vohryzek, předpokládám, že narozený v 19. století. Jako předškolák jsem z toho nemohl mít rozum. Pan Vohryzek byl Žid a všichni jeho příbuzní zahynuli v koncentráku. Víím, že si rodiče pana Vohryzka vážili a mezi nimi a jím byl dobrý vztah.

Věková blízkost Fandy, Máni a Pepíka znamenala, že jsme si hrávali dost často spolu, za hezkého letního počasí na dvorku s vaničkami a neckami, jindy zas u Poláků, případně i u nás či u Váňů. Mé pozornosti neušli tak ani jejich příbuzní, kteří je navštěvovali: rodina Žebrákovských (bratr paní Polákové Alois s manželkou a dětmi Petrem a Marií, také moji velmi blízcí vrstevníci), rodina Kruntorádova (sestra pana Poláka paní Karla provdaná Kruntorádová, její manžel Jan, obchodník s barvami, užíval o byt pana Vohryzka zmenšené "snižené přízemí", kde měl firmu, jejich dcera Olga, provd. Stehlíková - jejího manžela si

vůbec nepamatuji - a vnuk Honzík) a paní Anna Brodská (také sestra pana Poláka, myslím, že vdova). Nemám to ověřeno, ale mám za to, že Karla i Anna byly z prvního manželství paní domácí.

Příbuzní

Z nejstaršího období si pamatuji obě babičky, "boletickou" a "mezříčskou" (Marii Zadražilovou, roz. Laštovkovou a Malvínu Nečasovou, roz. Smetánkovou), mamičiny sestry Sylvu (z Lovosic) a Nađu (jako babička z Boletic), tatínkovu sestru Bohunku, říkalo se jí "Buka", která v mých očích zvláště v zimě tvořila hodně semknutou dvojici s babičkou (babička v zimě bydlívala s tetou ve smíchovském sborovém domě) a pak několik pražských příbuzných, za nimiž jsme jezdívali.

Moc rád jsem měl tetu Milku (Marii, Roz. Kaulichovou) a strýce Zdeňka Laštovkovy. Strýc Zdeněk byl starší bratr mamičiny maminky. Bydleli v krásném bytě na Hanspaulce v Soborské ulici blízko Tiché Šárky. Jak jsem se u nich bavil, to si nepamatuji, ale když oni byli tak hodní. Strýc Zdeněk trochu koktal, ale věděl jsem, že je to velice vzdělaný pán - byl stavební inženýr, a těch v jeho generaci mnoho nebylo. Myslím však, že když jsem ho znal, byl už v penzi.

Občas jsme jezdili na Braník do Talafúsovy ulice za tetou Sylvou Petříkovou, roz. Laštovkovou, vdovou po lékaři. Další příbuzné, kteří s ní sdíleli bydlení, jsem moc neregistroval. Setkávali jsme se tam i s její sestrou, tetou Slávou (Jaroslava Hrubá, roz. Laštovková, již jsem také považoval za vdovu, ale pak jsem se dověděl, že byla rozvedená). Někdy jsme jezdívali i přímo za ní do její břevnovské garsoniéry v moderním domě s výtahem (ten jsem odjinud neznal), bylo to v ulici Potockého, dnešní Patočkově (mezi tím dlouho Pionýrů).

Za tento okruh příbuzných jsem nahlédl snad jen při babiččiných návštěvách, kdy padala jména Kučerovi, Smetánkovi, Dobrovolní, ale myslím, že v předškolním věku jsem o nich nic nevěděl ani je neznal (i když jsem se třeba s nimi někdy setkal,

ale na ono setkání jsem pak zcela zapomněl), a tak se k nim vrátím při vzpomínkách na některé pozdější období.

Přátelé rodičů

V mém posledním předškolním roce byla u nás častým hostem paní **JUDr. Marie Nigrínová**, manželka prof. Karla Nigrína, který byl r. 1949 komunisty odsouzen k doživotnímu vězení. Všiml jsem si jejích červených nehtů a neuměl jsem si to vysvětlit jinak než jako jakousi vrozenou podivnost.

Tatínek se z dob gymnazijních znal se strašnickým farářem **Lubomírem Balcarem**. Ten nás občas navštívil, někdy udělal nějakou tu fotografii. A vzpomínám si, že přišel k nám Jardu pokřtít (to mě později připadalo hodně divné, ale tehdy asi taková praxe byla). Nepamatuji se, že bychom se tehdy nějak více stýkali s Balcarovou rodinou. Myslím, že v té době pro mezilidské kontakty byly podstatné kamarádské styky mužů.

Matně si pamatuji na svého kmotra **Jaroslava Podroužka** (1913-1954) a vím, že to byl rozhodně velice hodný a laskavý člověk.

Tatínkovo studentské přátelství se sochařem **Jožkou Antkem** (1911-1991) aspoň na čas přerostlo v kontakt obou rodin. Antkovi se někdy v průběhu té doby, možná až v době, kdy jsem byl školákem, stěhovali, ale oba byty byly v oblasti Špejcharu, v jihozápadním kvadrantu křižovatky (aspoň jeden z nich v Tychonově ulici). Jožkova Manželka Míla byla učitelka; Antkovi měli dva syny, Míšu (Michael, 1947-2005; stal se významným odborníkem v elektroakustice) a Danka (Daniel, nar. snad 1949).

Maminka s námi chodívala ven do okolí, bylo tam hodně nezastavěných ploch, a možná už v té době i na dětské hřiště, a tam navazovala přátelské kontakty s maminkami podobně starých dětí. Mezi nimi byla i paní **Antonie Kocandová** s třemi syny, Mirek byl o něco mladší než já a dvojčata Pavel a Petr byli Jardovými ročníkovými soupeřícími. Tatínek se pak docela spřátelil s jejím manželem **Václavem**, kamnářem.

V nedalekém okolí bydlely takové dvě milé stařenky, evangeličky, jimž se říkávalo babičky. Byla doba, kdy mi bylo divné, že mám čtyři babičky. Byla to babička **Pejčová**, která dožívala v domově důchodců (tehdy se tomu asi říkávalo jinak) a babička **Kefurtová** ze známé evangelické rodiny.

Občas jsme dostali jako spěšninu odněkud z venkova ovoce. Jednou, v době, kdy jsem byl kočárkové mrně, se maminka vracela s kočárkem od tramvaje ulicí Na palouku. Milá babička Pejčová, když maminku s kočárkem potkala, se mile usmála řkouc: "Jé, to je tedy Jiříček. No to je celý tatínek. A očička má jako maminka." Takového obdivu se dostala krabici s jablky. Já jsem byl doma v postýlce.

Těžko se odděluje, co bylo v době předškolní a co jsem prožil už jako školák. A nechtěl bych tyto nejstarší vzpomínky nějak předimenzovat.